

# УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ



## СИЛАБУС «Економіка праці»

|  |                        |
|--|------------------------|
| Статус дисципліни  | обов'язкова            |
| Код та назва спеціальності та спеціалізації (за наявності)       | 073 Менеджмент         |
| Назва освітньої програми   | Менеджмент             |
| Освітній ступінь   | перший (бакалаврський) |
| Обсяг дисципліни (кредитів ЄКТС)                                 | 5                      |
| Терміни вивчення дисципліни                                      | 6 семестр              |
| Назва кафедри, яка викладає дисципліну, аббревіатурне позначення | ЕМ                     |
| Мова викладання  | українська             |

Лектор

Кандидат економічних наук, доцент  
Гненний Микола Васильович  
gntnniyn@ukr.net  
м. Дніпро, Лазаряна, 2, 4 поверх, ауд.4206.

|                                |   |
|--------------------------------|---|
| Передумови вивчення дисципліни | Дисципліни, вивчення яких спираються на дисципліну «Економіка праці»: ОК2.13 Управління персоналом  |
| Мета навчальної дисципліни     | Метою дисципліни є досягнення компетентностей, які основані на зазначених в освітньо-професійній програмі:  |
| Очікувані результати навчання  | ОРН1 Описати сутність ринку праці, трудових ресурсів й зайнятості населення.<br>ОРН2 Називати основні принципи та функції оплати, нормування й організації праці<br>ОРН3 Описати теоретичні аспекти та методичні підходи планування ресурсів праці, продуктивності праці, оплати праці.<br>ОРН4 Називати теоретичні основи матеріальної мотивації трудової діяльності як складової соціально-трудова відносин.<br>ОРН5 Розрізняти класифікаційні ознаки методів нормування праці.<br>ОРН6 Описати форми організації праці.<br>ОРН7 Розуміти нормативну базу, правове та інформаційне забезпечення організації й нормування праці.<br>ОРН8 Планувати показники плану з праці.<br>ОРН9 Оцінювати умови праці.<br>ОРН10 Застосовувати нові підходи стимулювання і мотивації праці. |

ОРН11 Аналізувати показники з праці.  
 ОРН12 Обчислювати показники рівня організації праці робочих місць.  
 ОРН13 Спроекувати заходи щодо покращення умов праці.  
 ОРН14 Визначати категорії «соціально-трудова відносина», «соціальне партнерство», розкривати їх сутність.

|                  |  |
|------------------|--|
| Зміст дисципліни | <p><b>Лекції:</b></p> <p><b>1. Ринок праці в економічній системі.</b></p> <p>1.1 Предмет і задачі курсу<br/>       1.2 Сутність ринку праці, функції та класифікація<br/>       1.3 Сегментація ринку праці<br/>       1.4 Розвиток теоретичних підходів щодо аналізу ринку праці</p> <p><b>2.Трудові ресурси і проблема зайнятості</b></p> <p>2.1 Трудові ресурси як економічна категорія<br/>       2.2 Зайнятість: сутність та форми<br/>       2.3 Види безробіття<br/>       2.4 Державна політика зайнятості</p> <p><b>3.Продуктивність праці: фактори, резерви та вимірювання</b></p> <p>3.1 Сутність і значення продуктивності праці<br/>       3.2 Показники і методи вимірювання продуктивності праці<br/>       3.3 Факторний аналіз та планування продуктивності праці<br/>       3.4 Резерви росту продуктивності праці</p> <p><b>4. Визначення продуктивності праці на залізничному транспорті</b></p> <p>4.1 Визначення продуктивності праці на залізницях і станціях<br/>       4.2 Визначення продуктивності праці в ТЧ, ВЧД, ЛВЧД<br/>       4.3 Визначення продуктивності праці в ПЧ, КМС<br/>       4.4 Визначення продуктивності праці в ШЧ, ЕЧ</p> <p><b>5. Планування персоналу організації</b></p> <p>5.1 Сутність плану по праці та його показники<br/>       5.2 Визначення чисельності робочих на відрядних роботах<br/>       5.3 Визначення чисельності робочих на погодинних роботах, спеціалістів<br/>       5.4 Планування персоналу на залізничному транспортіб. Планування особистої роботи менеджера по туризму</p> <p><b>6. Заробітна плата</b></p> <p>6.1 Формування заробітної плати в ринкових умовах<br/>       6.2 Функції заробітної плати<br/>       6.3 Тарифна система - основа оплати праці<br/>       6.4 Розрахунок показників оплати праці</p> <p><b>7. Організація заробітної плати</b></p> <p>7.1 Основні форми та системи оплати праці<br/>       7.2 Сутність відрядних нарядів<br/>       7.3 Використання коефіцієнту трудової участі<br/>       7.4 Система доплат, надбавок та преміювання на залізничному транспорті<br/>       7.5 Особливості оплати праці в структурних підрозділах залізничного транспорту</p> <p><b>8. Планування фонду оплати праці</b></p> <p>8.1 Склад і планування основної заробітної плати<br/>       8.2 Склад і планування додаткової заробітної плати<br/>       8.3 Склад і планування інших виплат та компенсацій<br/>       8.4 Виплати, які не входять в фонд оплати праці</p> <p>10. Організація робочих місць, умови праці менеджера.</p> <p><b>9. Організація праці</b></p> |
|------------------|--|

- 9.1 Сутність і значення організації праці
- 9.2 Основні завдання організації праці
- 9.3 Основні напрямки організації праці
- 9.4 Розподіл та кооперація праці
- 10. Продовження теми 9 Організація праці**
- 10.1 Організація та обслуговування робочих місць
- 10.2 Типові проекти організації робочих місць
- 10.3 Умови праці та працездатності людини
- 10.4 Режим праці та відпочинку на залізничному транспорті
- 11. Основи нормування праці**
- 11.1 Сутність і види норм праці
- 11.2 Взаємозв'язок між нормою часу, нормою вироблення та розцінкою
- 11.3 Класифікація витрат робочого часу
- 11.4 Нормувальний і не нормувальний час
- 12. Принципи і методи нормування праці**
- 12.1 Основні принципи нормування праці
- 12.2 Сутність виробничого процесу
- 12.3 Складова частина виробничого процесу
- 12.4 Аналітично-розрахунковий і аналітично-дослідницький способи нормування праці
- 13. Методи спостереження**
- 13.1 Сутність методів спостереження
- 13.2 Призначення фотографії робочого дня
- 13.3 Індивідуальна фотографія робочого дня
- 13.4 Групова і само-фотографія
- 14. Продовження теми 13 Методи спостереження**
- 14.1 Метод миттєвих спостережень
- 14.2 Сутність та призначення хронометражних спостережень
- 14.3 Порядок проведення та обробка результатів хронометражу
- 14.4 Розрахунок норми часу.
- 15. Особливості нормування праці на залізничному транспорті**
- 15.1 Нормування роботи локомотивних бригад
- 15.2 Нормування маневрових робіт
- 15.3 Нормування праці на колійних роботах
- 15.4 Нормування праці на слюсарних роботах з ремонту рухомого складу.
- 16. Система соціально-трудова відносин**
- 16.1 Сутність системи соціально-трудова відносин в ринкових умовах
- 16.2 Структура системи соціально-трудова відносин
- 16.3 Показники і критерії оцінки соціально-трудова відносин
- 16.4 Основні принципи і система соціального партнерства.
- Практичні:
- 1. Визначення показників трудових ресурсів.
- 2. Визначення показників зайнятості населення.
- 3. Визначення показників продуктивності праці на підприємствах.
- 4. Визначення показників продуктивності праці в структурних підрозділах залізниці.
- 5. Розрахунок чисельності персоналу на підприємствах
- 6. Розрахунок чисельності персоналу в структурних підрозділах залізниці.
- 7. Розрахунок заробітної плати на підприємствах.
- 8. Розрахунок заробітної плати в структурних підрозділах залізниці.
- 9. Складання нарядів по заробітній платі і використання коефіцієнта трудової участі (КТУ).

10. Визначення показників організації праці.
11. Обробка результатів фотографії робочого дня і хронометражу.
12. Розрахунок норми часу в структурних підрозділах залізниці.
13. Аналіз соціального партнерства в підрозділах залізниці.

|  |            |  |
|--|------------|--|
| Контрольні заходи та критерії оцінювання | Залік      |  |
|  | Шкала ЄКТС | Очікувані результати навчання  |
|  | А          | Студент має міцні і системні знання з усього теоретичного курсу, може чітко сформулювати основні положення та постулати, що викладалися протягом семестру. Вміє застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці в ускладнених ситуаціях; виявляє здібності творчо мислити, виконав індивідуальні завдання без помилок  |
|  | В          | Студент має ґрунтовні знання з матеріалів дисципліни, виконав індивідуальні завдання без помилок, але може допустити неточності в формулюванні, незначні помилки в наведених прикладах. Для поставленої задачі може обрати методику вирішення, але не завжди проаналізувати їх результати.   |
|  | С          | Студент ознайомлений з матеріалом робочої програми дисципліни, має практичні навички в аналізі представлених для вирішення задач, але не вміє самостійно мислити, не може вийти за межі теми. Відтворення знань має переважно репродуктивний характер. Студент виконав індивідуальні завдання з помилками, однак зміг їх виправити.  |
|  | D          | Студент знає основні теми курсу, має уявлення про структуру дисципліни, але знання студента мають загальний характер, іноді не підкріплені прикладами. Замість чіткого термінологічного визначення студент пояснює теоретичний матеріал на побутовому рівні. Має прогалини в теоретичному курсі та практичних вміннях. Студент виконав індивідуальні завдання з помилками, однак зміг їх виправити за допомогою викладача.   |
|  | Е          | Студент знає основні теми курсу, має уявлення про структуру дисципліни, але знання студента мають загальний характер, іноді не підкріплені прикладами. Замість чіткого термінологічного визначення студент пояснює теоретичний матеріал на побутовому рівні. Має прогалини в теоретичному курсі та практичних вміннях. Студент виконав індивідуальні завдання з помилками, однак зміг їх виправити за допомогою викладача.   |
|  | FX         | Студент має фрагментарні знання з усього курсу. Не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Не вміє викласти програмний матеріал. Мова невиразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити думку. Практичні навички на рівні розпізнавання. Студент виконав індивідуальні завдання не самостійно, що виявилось у невмінні застосовувати поняття, що відповідають робочій програмі. Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно. |

|   |  |
|---|--|
| F | Студент не відвідував більшу частину аудиторних занять, не виконав всі індивідуальні завдання, знання теоретичного матеріалу відсутні. |
|---|--|

Досягнення вищих оцінок за шкалою ЄКТС базується на досягнутих нижчих.  
Види діагностування результатів навчання

| Вид контролю | Бал |
|--------------|-----|
| ПК1          | 20  |
| МК1          | 25  |
| ПК2          | 25  |
| МК2          | 30  |

Співставлення шкал оцінювання

| Диференційований залік |             |                                |   |
|------------------------|-------------|--------------------------------|---|
| Бал                    | Оцінка ECTS | Оцінка за чотирибальною шкалою |   |
| 90 – 100               | A           | Відмінно                       | відмінно  |
| 82 – 89                | B           | Добре                          | дуже добре  |
| 75 – 81                | C           |                                | добре   |
| 67 – 74                | D           | Задовільно                     | задовільно  |
| 60 – 66                | E           |                                | достатньо   |
| 35 – 59                | Fx          | Незадовільно                   | незадовільно з повторним складанням контрольного заходу |
| 1-34                   | F           |                                | незадовільно з повторним вивченням дисципліни           |

|                     |  |
|---------------------|--|
| Політика викладання | <p>Несуть відповідальність студенти, які під час будь-якого методу оцінювання порушують принципи академічної доброчесності, тобто: списують, – виконують аудиторну письмову роботу із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання; обманюють – видають задачі, які виконані третіми особами, як власні.</p> <p>За порушення академічної доброчесності студенту пропонується повторно проходження оцінювання.</p> <p>У випадку незгоди з результатами поточного, семестрового контролю здобувач освіти звертається до екзаменатора за роз'ясненням/або з незгодою щодо отриманої оцінки. У випадку незгоди з прийнятим рішенням екзаменатора здобувач освіти звертається у письмовій формі до декану факультету з умотивованою заявою щодо неврахування екзаменатором важливих обставин під час оцінювання. Декан факультету ухвалює рішення за заявою здобувача освіти, керуючись аргументами, якими здобувач освіти мотивує свою незгоду з оцінкою, і поясненнями (усними чи письмовими) екзаменатора.</p> |
| Засоби навчання     | <p>За умови аудиторних занять навчальний процес потребує використання мультимедійного проектора (ЗН1), комп'ютер для доступу до системи дистанційного навчання «ЛІДЕР» (ЗН2).</p> <p>За умови дистанційного навчання необхідна програма для організації відеоконференцій Zoom (ЗН1), комп'ютер/планшет/телефон (ЗН2).</p>  |

## Рекомендована література

### *Основна література*

1. Економіка праці : навчальний посібник [електронний ресурс] / за заг. ред. Г. В. Назарової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 330 с. Режим доступу:

[https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/07/Nazarova.-Ekonomika-pratsi\\_2019.pdf](https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/07/Nazarova.-Ekonomika-pratsi_2019.pdf)

1. Склярчук Т.В., Панас Я.В. Економіка праці: навч. посіб. / Т.В. Склярчук, Я.В. Панас. – НМР Львівської політехніки, 2017. – 228 с.

2. Економіка праці і соціально-трудова відносина : підручник / [О. В. Шкільов, О. Д. Балан, В. А. Ткачук та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. В. Шкільова. – Київ : Компринт, 2015. – 749 с.

3. Єсінова Н. І. Економіка праці та соціально-трудова відносина : навч.-метод. посіб. / Н. І. Єсінова. – Харків : ХДУХТ, 2017. – 189 с. .

4. Комарницький І. М. Економіка праці та соціально-трудова відносина : підручник / І. М. Комарницький, Г. О. Комарницька. – Хмельницький : ФОП Цюпак А. А., 2016. – 424 с.

### *Додаткова література*

5. Кодекс законів про працю. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: –  
Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.

6. Закон України «Про оплату праці» – Режим доступу:  
<https://ips.ligazakon.net/document/Z950108>

7. Про зайнятість населення : Закон України № 5067-VI від 05.07.2012 р., зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу :  
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>.

### *Інформаційні ресурси*

8. Онлайн лекція. Економіка праці та соціально-трудова відносина - YouTube  
<https://www.youtube.com/watch?v=0-UQ99o-MtU>

9. Бібліотека університету та її депозитарій (<https://library.ust.edu.ua/uk/catalog>,  
<https://library.ust.edu.ua/uk/catalog?category=books-and-other>).

10. Система дистанційного навчання «ЛІДЕР». Економіка праці:  
<https://lider.ust.edu.ua/course/view.php?id=41>